

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ**

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ ΣΤΗΝ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ**
(φυτώρια - δασώσεις – αναδασώσεις – φυτεύσεις)

Λευκωσία, 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

Γλωσσάριο

1. Γενικός σκοπός	4
2. Ειδικοί στόχοι	4
3. Πολιτική	4
3.1 Δασικό πολλαπλασιαστικό υλικό	6
3.2 Επιλογή περιοχών	7
3.3 Επιλογή φυτικών ειδών	8
3.4 Προετοιμασία του εδάφους	8
3.5 Σχεδιασμός της εγκατάστασης φυτών	9
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Κατάλογος ειδών για δασώσεις / αναδασώσεις	10

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι δασώσεις, αναδασώσεις και οι φυτεύσεις σε κατοικημένες περιοχές, αποτελούν σημαντικό εργαλείο για τη διατήρηση, επέκταση και βελτίωση των δασών και του πρασίνου γενικότερα. Η διαθεσιμότητα πολλαπλασιαστικού υλικού σε επαρκή ποιότητα και ποσότητα είναι απαραίτητη για επίτευξη των πιο πάνω στόχων καθώς και για υλοποίηση της πολιτικής για χρήση και εγκατάσταση ιθαγενών ειδών.

Η παρούσα έκδοση αποτελεί την επίσημη πολιτική του Τμήματος Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος σε ότι αφορά την παραγωγή και εγκατάσταση δασικών φυτών στην Κύπρο.

Σκοπός της έκδοσης είναι να τηρείται το δασικό προσωπικό ενήμερο και να ενεργεί στα πλαίσια μιας καθορισμένης, ξεκάθαρης πολιτικής πάνω στα σημαντικά αυτά ζητήματα. Ταυτόχρονα εξυπηρετείται η ανάγκη για διαφάνεια που επιβάλλει ενημέρωση του κοινού και όλων των ενδιαφερομένων φορέων για την πολιτική πάνω σε αυτό το κοινού ενδιαφέροντος ζήτημα.

Το κείμενο της παρούσας πολιτικής ήταν το αντικείμενο διαβούλευσης εντός και εκτός του Τμήματος Δασών με όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους και μη κυβερνητικούς φορείς.

Αφού εφαρμοστεί για μερικά χρόνια η παρούσα πολιτική, θα γίνει επαναξιολόγησή της με βάση τις εμπειρίες που θα αποκτηθούν και αν κριθεί αναγκαίο θα γίνουν αλλαγές κυρίως με βάση τις εισηγήσεις του δασικού προσωπικού που θα την υλοποιεί.

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ
Λευκωσία, 2010

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Αναδάσωση: η επανεγκατάσταση δασικών φυτών σε έκταση όπου προϋπήρχε δασική βλάστηση η οποία καταστράφηκε από πυρκαγιά ή αποψιλώθηκε από άλλη αιτία.

Απερήμωση: η διαδικασία της βαθμιαίας υποβάθμισης της παραγωγικότητας του εδάφους σε ξηρές ή ημίξηρες περιοχές, κυρίως λόγω ακατάλληλων ανθρώπινων πρακτικών και χρήσεων γης, η οποία επιδεινώνεται από την κλιματική αλλαγή.

Δάσωση: η εγκατάσταση δάσους σε έκταση που δεν έφερε προηγουμένως δασική βλάστηση.

Εισβλητικό είδος φυτού (invasive species): είδος φυτού που έχει εισαχθεί ή εξαπλωθεί σε μια περιοχή πέραν της περιοχής φυσικής του εξάπλωσης και έχει την ικανότητα να πολλαπλασιάζεται από μόνο του στη φύση, καταλαμβάνοντας ζωτικό χώρο σε φυσικά οικοσυστήματα της περιοχής και εκτοπίζοντας αυτόχθονα είδη και φυτοκοινωνίες.

Εκτάριο: μονάδα επιφάνειας ίση με 10.000m² ή 10 δεκάρια (στρέμματα).

Ενδημικό (είδος): είδος φυτού του οποίου η φυσική εξάπλωση περιορίζεται σε μια χώρα (ή περιοχή).

Εξωτικό (είδος): είδος φυτού που δεν απαντά φυσικά στην Κύπρο και έχει εισαχθεί από άλλη χώρα. Εξωτικά είναι και τα επιγενή είδη που παρουσιάζουν φυσική αναγέννηση στην Κύπρο (η οποία αν είναι σημαντική τότε μετατρέπονται σε εισβλητικά είδη).

Ιθαγενές (είδος): είδος φυτού που αυτοφύεται στην Κύπρο για αιώνες και αποτελεί συστατικό στοιχείο τοπικών φυσικών φυτοκοινωνιών.

Μακία βλάστηση: θαμνώνες στους οποίους κυριαρχούν αειθαλή, σκληρόφυλλα θαμνώδη είδη της Μεσογείου, συνήθως ξηρανθεκτικά και με ύψος συνήθως μεταξύ 0,5m και 3m.

Ξυλώδη είδη φυτών: τα δέντρα, θάμνοι και φρύγανα.

Οικότοπος (τύπος): τύπος βλάστησης με συγκεκριμένη χλωριδική σύνθεση και με σταθερά χαρακτηριστικά είδη φυτών και οικολογικές συνθήκες π.χ. δάση τραχείας πεύκης, θαμνώνες λατζιάς, φρύγανα, εποχιακά λιμνία, άρκευθος σε αμμοθίνες κτλ.

Πολλαπλασιαστικό υλικό: σπέρματα, μοσχεύματα και άλλα τμήματα του φυτού που χρησιμοποιούνται για τον πολλαπλασιασμό του.

Σταθμός: το σύνολο των οικολογικών συνθηκών που επικρατούν σε μια περιοχή και καθορίζουν ποια είδη και σε ποιο βαθμό μπορούν να ευδοκιμήσουν.

Συστάδα (δασική): έκταση συνήθως πέραν των τριών δεκαρίων στην οποία φύονται δέντρα (ή και θάμνοι) σε στενό σύνδεσμο ώστε να δημιουργούνται ειδικές οικολογικές και μικροκλιματικές συνθήκες.

Φρύγανα: πολυετή φυτά που είναι ξυλώδη μόνο στο χαμηλότερο τμήμα τους και φέρουν υπέργειους οφθαλμούς από όπου ξαναβλαστάνουν. Επίσης η φυτοκοινωνία που αποτελείται από χαμηλούς θάμνους ή φρύγανα, ύψους μικρότερου από 0,5m.

Φυσική αναγέννηση: η εγκατάσταση ενός είδους φυτού σε μια έκταση στη φύση με φυσικές διαδικασίες, χωρίς την παρέμβαση του ανθρώπου (με σπέρματα ή με άλλα μέσα).

Φυσικό απόθεμα (nature reserve): κρατικό δάσος που έχει κηρυχθεί ως τέτοιο με βάση το σχετικό άρθρο των περί Δασών Νόμων.

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ
(φυτώρια - δασώσεις - αναδασώσεις - φυτεύσεις)**

Λαμβάνοντας υπόψη

- (α) Τη σημασία των δασών και του πρασίνου στην ποιότητα ζωής και υγεία, στην άμβλυνση των προβλημάτων της κλιματικής αλλαγής και της απερίημωσης, στην ποιότητα του τοπίου, στην ενίσχυση της βιοποικιλότητας και στην παραγωγή δασικών προϊόντων,
- (β) Τις σχετικές πρόνοιες της εθνικής νομοθεσίας, το κοινοτικό κεκτημένο, τη δασική στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για τα Δάση καθώς και τις διεθνείς συμβάσεις που έχει προσυπογράψει η Κύπρος,
- (γ) Τις οικολογικές συνθήκες και όπως αυτές διαμορφώνονται από τις κλιματικές αλλαγές καθώς και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες του νησιού,
- (δ) Τη σημασία της ποιότητας και διαθεσιμότητας κατάλληλου πολλαπλασιαστικού υλικού για την επιτυχή υλοποίηση των αναδασωτικών / δασωτικών προγραμμάτων,

υιοθετείται η πιο κάτω δασική πολιτική σε σχέση με την παραγωγή και εγκατάσταση δασικών φυτών στην Κύπρο:

1. Γενικός σκοπός

Η εγκατάσταση, αποκατάσταση και βελτίωση του δασικού πρασίνου και δασικών οικοσυστημάτων στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση και με την καλύτερη δυνατή σύνθεση λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες οικολογικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες καθώς και τις προτεραιότητες και ανάγκες για άλλες χρήσεις γης.

2. Ειδικό στόχοι

- (α) *Η επέκταση του δασικού πρασίνου με δάσωση διαθέσιμων γαιών, ιδιαίτερα σε περιοχές φτωχές σε δάση και κοντά σε κατοικημένες περιοχές,*
- (β) *Η κατάλληλη φύτευση και τοποθέτηση διαθέσιμων δημόσιων εκτάσεων, περιλαμβανομένων κυβερνητικών χώρων και κύριων οδικών αρτηριών,*
- (γ) *Η έγκαιρη αποκατάσταση περιοχών στις οποίες το δάσος έχει καταστραφεί από πυρκαγιά ή από άλλες αιτίες,*
- (δ) *Η αποκατάσταση οικοτόπων και υποβαθμισμένων περιοχών καθώς και η βελτίωση της ποιότητας και σύνθεσης της δασικής βλάστησης γενικότερα,*
- (ε) *Η αποκατάσταση των πληθυσμών παραδοσιακών δέντρων και θάμνων που έχουν συρρικνωθεί λόγω αλλαγών στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, τη χρήση γης και την υπέρμετρη οικοδομική ανάπτυξη καθώς και δασικών ξυλωδών ειδών που είναι σπάνια,*
- (στ) *Η αύξηση της συνολικής έκτασης και βιομάζας που καταλαμβάνει η δασική βλάστηση,*
- (ζ) *Η προσαρμογή των αναδασωτικών τεχνικών και προγραμματισμού στις κλιματικές αλλαγές,*
- (η) *Η παραγωγή του αναγκαίου δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού.*

3. Πολιτική

A. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ

3.1 Δασικό Πολλαπλασιαστικό Υλικό (ΔΠΥ)

(α) Κατά τη συλλογή του ΔΠΥ (σπόροι, φυτάρια και άλλα τμήματα φυτών) τηρούνται τα ακόλουθα:

- (i) τα απαραίτητα στοιχεία, έτσι ώστε κατά τη διαδικασία αποθήκευσης, παραγωγής και εμπορίας να είναι γνωστή η ταυτότητα του.
- (ii) η προέλευση του ΔΠΥ καλύπτει ολόκληρο το εύρος της φυσικής εξάπλωσης των δασοπονικών ειδών με έμφαση στην υψομετρική εξάπλωση και το γεωλογικό υπόστρωμα.
- (iii) λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα έτσι ώστε το ΔΠΥ που συλλέγεται να έχει ευρεία γενετική βάση. Αυτό επιτυγχάνεται ως ένα βαθμό με τη συλλογή υλικού από μεγάλο αριθμό φυτών και την ανάμιξη του στη διαδικασία παραγωγής.
- (iv) η παραγωγή ΔΠΥ πρέπει να καλύπτει όχι μόνο τις ετήσιες ανάγκες αλλά και έκτακτες ανάγκες που πιθανώς να προκύψουν μετά από μεγάλες καταστροφές, όπως πυρκαγιές και μαζικές ξηράνσεις.

(β) Η παραγωγή δασικών φυτών στα δασικά φυτώρια περιορίζεται στα φυτά που είναι αναγκαία για την υλοποίηση των προγραμμάτων και της πολιτικής του Τμήματος Δασών. Τα δασικά φυτώρια παράγουν κυρίως είδη φυτών που είναι ιθαγενή, με έμφαση σε ειδικές ομάδες φυτών που εξυπηρετούν τη δασική πολιτική όπως ενδημικά, ξηρανθεκτικά, μελισσοκομικά και παραδοσιακά είδη που τείνουν να εκλείψουν. Ξενικά είδη που χρησιμοποιούνται συνήθως ως φρακτικά ή ως φυτά κήπου και παράγονται από ιδιωτικά φυτώρια, δεν παράγονται στα φυτώρια του Τμήματος Δασών, ή παράγονται σε μικρές ποσότητες που είναι αναγκαίες για τις ανάγκες του Τμήματος Δασών π.χ. *Callitris* sp.

(γ) Η διαδικασία παραγωγής βασίζεται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στην επιστημονική γνώση και έρευνα σε ότι αφορά τις μεθόδους πολλαπλασιασμού των φυτών. Επίσης τηρούνται αυστηρά οι σχετικές πρόνοιες της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας και ειδικότερα των Οδηγιών που αφορούν τη φυτοϋγεία, την παραγωγή και εμπορία του ΔΠΥ.

(δ) Κατά τη διαδικασία παραγωγής, αποθήκευσης και εμπορίας ΔΠΥ καταχωρείται η ταυτότητά του με κατάλληλη σήμανση και τήρηση μητρώων.

(ε) Εκτός από την παραγωγή ιθαγενών και άλλων φυτών, τα δασικά φυτώρια έχουν ως αποστολή την εισαγωγή, πολλαπλασιασμό και αξιολόγηση ξενικών φυτών, κυρίως της Μεσογείου, που θεωρούνται κατάλληλα για χρήση σε φυτεύσεις σε κατοικημένες περιοχές στην Κύπρο είτε λόγω της ξηρανθεκτικότητας και αντοχής τους είτε λόγω άλλων επιθυμητών χαρακτηριστικών.

(στ) Η παραγωγή ξενικών ειδών και ιδιαίτερα ανθοκομικών, περιορίζεται αυστηρά στις ετήσιες ανάγκες του Τμήματος. Επιπρόσθετες ανάγκες ικανοποιούνται με αγορές από ιδιωτικά φυτώρια.

(ζ) Η τιμή διάθεσης των δένδρουλλίων είναι τουλάχιστον ίση με το κόστος παραγωγής που περιλαμβάνει και όλες τις δαπάνες του υπαλληλικού προσωπικού και απόσβεσης κτιρίων και εξοπλισμού. Προς το σκοπό αυτό το κόστος

παραγωγής αναθεωρείται κάθε πενταετία και λαμβάνει υπόψη δεόντως και τις αντίστοιχες τιμές διάθεσης φυτών από τα ιδιωτικά φυτώρια.

(η) Σε καμία περίπτωση δεν επιδιώκεται να λειτουργούν τα δασικά φυτώρια ανταγωνιστικά προς τα ιδιωτικά φυτώρια, ούτε ως ρυθμιστές των τιμών των δασικών φυτών στην εγχώρια αγορά.

(ι) Φυτά τα οποία δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται ή που θα πρέπει να αποφεύγονται κατά τις δασώσεις και αναδασώσεις σύμφωνα με την εκάστοτε πολιτική, όπως τα εισβλητικά φυτά, δεν θα παράγονται ούτε θα διατίθενται από τα φυτώρια του Τμήματος Δασών.

B. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ

3.2 Επιλογή περιοχών

(α) Προτεραιότητα στη δάσωση και αναδάσωση δίνεται σε υποβαθμισμένες περιοχές όπως λατομεία, μεταλλεία, διαβρωμένες εκτάσεις και άλλως πως καταπονημένες περιοχές καθώς και σε εκτάσεις όπου η βλάστηση καταστράφηκε από πυρκαγιά ή οι οποίες υποφέρουν από, ή είναι επιρρεπείς στις κλιματικές αλλαγές και στη διάβρωση.

(β) Προτεραιότητα επίσης έχουν περιοχές που πρόκειται να κηρυχθούν ή έχουν κηρυχθεί πρόσφατα σε κρατικά δάση ή έχουν ανακτηθεί από άλλη χρήση καθώς και δημόσιες εκτάσεις τις οποίες αναλαμβάνει το Τμήμα Δασών, όπως δενδροστοιχίες και κυβερνητικούς χώρους.

(γ) Δεν εκτελείται οποιαδήποτε δασωτική ή αναδασωτική δραστηριότητα σε περιοχές που έχουν κηρυχθεί ή προωθούνται για κήρυξη ως Φυσικά Αποθέματα ή άλλες περιοχές απόλυτης προστασίας, εκτός σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για συγκεκριμένους λόγους που εγκρίνονται από το Διευθυντή.

(δ) Όπου η φυσική αναγέννηση βρίσκεται σε διαδικασία εγκατάστασης, όπως σε αρκετές περιπτώσεις μετά από πυρκαγιά, θα αποφεύγονται οι παρεμβάσεις ή όταν υλοποιούνται, αυτές θα αποσκοπούν στην υποστήριξη και επιτάχυνση της διαδικασίας της φυσικής αναγέννησης και θα ακολουθούν φυσικές διαδικασίες.

(ε) Σε εκτάσεις με φυσικούς οικότοπους, όπως αυτοί καθορίζονται στην Οδηγία των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ) καθώς και στα Εθνικά Δασικά Πάρκα και περιοχές του Δικτύου ΦΥΣΗ 2000, οι δασωτικές παρεμβάσεις αποσκοπούν αποκλειστικά στην αποκατάσταση και βελτίωση των υφιστάμενων οικοτόπων και άλλων τύπων φυσικής βλάστησης. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στους οικότοπους προτεραιότητας (σπάνιους σε ευρωπαϊκό επίπεδο) οι οποίοι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να υποβαθμίζονται από οποιαδήποτε παρέμβαση.

(στ) Περιοχές με ικανοποιητική σύνθεση και κάλυψη από φυσική ξυλώδη βλάστηση, δεν θα αναδασώνονται έστω και αν η βλάστηση είναι χαμηλού ύψους (μακία ή φρυγανώδης). Μπορεί όμως όπου κρίνεται αναγκαίο να γίνονται παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην αισθητική βελτίωση και ενίσχυση της άγριας ζωής με φυτεύσεις κατά ομάδες σε σημεία με ευνοϊκές σταθμολογικές συνθήκες.

(ζ) Σε περιοχές με προστατευόμενα ή σπάνια είδη φυτών, αποφεύγονται οι δασώσεις ή γίνονται με προσοχή ώστε να μην επηρεάζονται τα εν λόγω είδη. Ανάλογου χειρισμού τυγχάνουν και εκτάσεις με άλλα στοιχεία προστασίας, όπως στοιχεία πολιτιστικά, αρχαιολογικά και πανίδας καθώς και γεωμορφώματα.

3.3 Επιλογή φυτικών ειδών

- (α) Σε όλες τις περιπτώσεις προτιμώνται τα ιθαγενή και ενδημικά είδη της περιοχής και από αυτά τα πλέον ξηρανθεκτικά και κατάλληλα για το σταθμό.
- (β) Τα είδη φυτών που χρησιμοποιούνται σε κάθε περίπτωση θα έχουν κατά το δυνατόν ευρεία γενετική ποικιλότητα.
- (γ) Δεν επιτρέπεται η χρήση ξενικών ειδών στις αναδασώσεις και δασώσεις σε φυσικές περιοχές (ο περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και Άγριας Ζωής Νόμος). Εξαιρούνται δένδροστοιχίες εκτός προστατευόμενων περιοχών, φυτεύσεις κοντά σε κτίρια, σε λατομεία / μεταλλεία και γενικά κατοικημένες και διαταραγμένες περιοχές.
- (δ) Σε όλες τις περιπτώσεις, περιλαμβανομένων και φυτεύσεων σε κατοικημένες ή διαταραγμένες περιοχές, δεν επιτρέπεται η χρήση διαπιστωμένων εισβλητικών ειδών που θα καθορίζονται με εγκύκλιο και τα οποία κατά το χρόνο της σύνταξης της παρούσης ήταν τα ακόλουθα είδη: *Acacia saligna* (= *A. cyanophylla*), *Ailanthus altissima*, *Dodonea viscosa*, *Parkinsonia aculeata*, *Leucaena leucocephala*.
- (ε) Η χρήση ειδών που είναι απαιτητικά σε νερό όπως η λεύκη και ο ευκάλυπτος καθώς και τοξικών ή άλλως πως επικίνδυνων ή δύσκολων στη διαχείριση ειδών, αποφεύγεται ή περιορίζεται στο ελάχιστο και μόνο σε κατοικημένες περιοχές και τεχνητά οικοσυστήματα.
- (στ) Παραδοσιακά ιθαγενή είδη, ιδιαίτερα αυτά με τοπική σημασία, που έχουν συρρικνωθεί σε έκταση λόγω της ανάπτυξης, χρησιμοποιούνται σε αυξημένο ποσοστό, όπως για παράδειγμα η Δρυς και ο Τρέμιθος στην επαρχία Πάφου και αλλού.
- (ζ) Μελισσοκομικά είδη και είδη που παρέχουν τροφή και καταφύγιο στην πανίδα και το θήραμα διατηρούνται, ευνοούνται και φυτεύονται σε μεγαλύτερη αναλογία όπου οι συνθήκες το επιτρέπουν.
- (η) Οι δασώσεις και αναδασώσεις στοχεύουν κατά το δυνατόν στη δημιουργία μεικτών και πολυώροφων συστάδων και για το σκοπό αυτό χρησιμοποιείται μεγάλος αριθμός ειδών όλων των αυξητικών μορφών - δέντρα, θάμνοι, φρύγανα, σε κατάλληλες αναλογίες.
- (θ) Κατάλογος με κατάλληλα είδη για τις δασώσεις και αναδασώσεις κατά υψομετρική ζώνη δίνεται στο Παράρτημα.

3.5 Προετοιμασία εδάφους

- (α) Οι εργασίες προετοιμασίας εδάφους έχουν ιδιαίτερη σημασία και αποσκοπούν στη βελτίωση των εδαφικών συνθηκών ή άμβλυνση της επίδρασης δυσμενών παραγόντων συμπεριλαμβανομένων της διατάραξης αδιαπέραστων εδαφικών οριζόντων, εμπλουτισμού του εδάφους με οργανική ουσία, αποστράγγιση ή κατακράτηση βρόχινου νερού σε ξηρές περιοχές.
- (β) Η προετοιμασία εδάφους σε φυσικές περιοχές γίνεται με τρόπο ώστε να προκαλείται η μικρότερη δυνατή διατάραξη στο τοπογραφικό ανάγλυφο και τις φυσικές γραμμές του εδάφους.
- (γ) Η χρήση προωθητή γαιών στις πιο πάνω περιοχές δεν επιτρέπεται. Τέτοια μηχανήματα όμως μπορούν να χρησιμοποιηθούν εφόσον είναι αναγκαίο σε περιοχές όπως λατομεία, μεταλλεία και έντονα υποβαθμισμένες εκτάσεις όπου η

εγκατάσταση των φυτών είναι δύσκολη. Εννοείται ότι η χρήση μικροτέρων μηχανημάτων όπως DIGGER και MINI DIGGER είναι αποδεκτή αλλά πάντοτε θα καταβάλλεται προσπάθεια για ελαχιστοποίηση της διατάραξης του εδάφους και της αυτοφυούς χλωρίδας.

(δ) Η χρήση χημικών ουσιών για προετοιμασία του εδάφους και που πιθανόν να επηρεάσουν το έδαφος, τα νερά και τη βιοποικιλότητα δεν επιτρέπεται. Η χρήση λιπασμάτων σε φυσικές περιοχές πρέπει να αποφεύγεται, εκτός σε ειδικές περιπτώσεις στις οποίες τούτο κρίνεται απόλυτα αναγκαίο.

3.5 Σχεδιασμός της εγκατάστασης φυτών

(α) Η εγκατάσταση φυτών (δάσωση, αναδάσωση ή φύτευση) είναι μια σημαντική εργασία με την οποία επιδιώκεται η ικανοποίηση εξειδικευμένων και ποικίλων στόχων. Ταυτόχρονα απαιτεί σημαντική οικονομική δαπάνη και συνιστά δραστική παρέμβαση στο περιβάλλον η οποία επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο τοπίο, το οικοσύστημα και τα τοπικά ενδιαφέροντα.

(β) Για τους πιο πάνω λόγους, είναι αναγκαίο να γίνεται ο απαραίτητος σχεδιασμός ώστε από τη μια να διασφαλίζεται η επίτευξη στον μεγαλύτερο βαθμό των στόχων που επιδιώκονται και ταυτόχρονα να εκτελούνται οι εργασίες με τη μικρότερη δαπάνη και να αποφεύγονται πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στο τοπίο.

(γ) Σε κάθε περίπτωση τηρούνται αυστηρά οι πρόνοιες του περί των Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον Νόμου και ετοιμάζονται οι απαιτούμενες Μελέτες Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (προς το παρόν απαιτούνται όταν η δάσωση συνιστά αλλαγή χρήσης γης).

(δ) Όταν η έκταση στην οποία προγραμματίζεται η εγκατάσταση δασικών φυτών είναι ίση ή μεγαλύτερη του ενός εκταρίου τότε απαραίτητα πριν την εκτέλεση των εργασιών ετοιμάζεται και εγκρίνεται Σχέδιο Δάσωσης / Αναδάσωσης / Φύτευσης με περιεχόμενο και οργάνωση που θα καθορίζεται με εγκύκλιο του Διευθυντή.

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ
Μάιος, 2010

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΙΘΑΓΕΝΗ ΔΑΣΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΓΙΑ ΔΑΣΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΙΣ
ΣΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΔΑΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Σημείωση: μερικά από τα είδη που αναφέρονται δεν παράγονται από τα δασικά φυτώρια - θα παραχθούν σταδιακά και ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες. Στον πίνακα δίνονται μόνο κύρια δασικά είδη, αλλά στην αποκατάσταση οικοτόπων θα χρησιμοποιούνται και άλλοι μικρότεροι θάμνοι και φρυγανώδη είδη που χαρακτηρίζουν τον οικότοπο ή τη φυτοκοινωνία.

ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ – ΑΛΜΥΡΑ ΕΛΑΦΗ

A/A	ΒΟΤΑΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ	ΚΟΙΝΟ ΟΝΟΜΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	<i>Arthrocnemum macrostachyum</i>		Αλόφυτο
2	<i>Atriplex halimus</i>		
3	<i>Halimione portucaloides</i>		Αλόφυτο
4	<i>Halocnemum strobilaceum</i>		Αλόφυτο
5	<i>Juniperus phoenicea</i>	Αόρατος	Όχι καθαρά αλόφυτο (χρησιμοποιείται στο εσωτερικό)
6	<i>Lycium shewinfurthii</i>	Φραμός	Θάμνος της παράκτιας ζώνης
7	<i>Pistacia lentiscus</i>	Σχοινιά	Όχι καθαρά αλόφυτο (στο εσωτερικό)
8	<i>Salicornia fruticosa</i>	Σαλικόρνια	Αλόφυτο
9	<i>Tamarix tetragyna</i>	Μέρικος	Ανθεκτικό στην αλατότητα
10	<i>Tamarix tetrandra</i>	Μέρικος	
11	<i>Thymelaea hirsuta</i>		Αλόφυτο
12	<i>Zizyphus lotus</i>	Παλλούρα	Όχι καθαρά αλόφυτο (στο εσωτερικό)
13	<i>Zygophyllum album</i>		Ανθεκτικό στην αλατότητα

ΗΜΙΕΡΗΜΙΚΗ ΖΩΝΗ (ΜΕΣΑΟΡΙΑ)

A/A	ΒΟΤΑΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ	ΚΟΙΝΟ ΟΝΟΜΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	<i>Ceratonia siliqua</i>	Χαρουπιά	Άγρια ποικιλία
2	<i>Crataecus azarolus</i>	Μοσφιλιά	
3	<i>Cupressus sempervirens</i>	Κυπαρίσσι	
4	<i>Ficus carica</i>		Βαθιά / υγρά εδάφη
5	<i>Juniperus phoenicea</i>	Αόρατος	
6	<i>Olea europaea</i>	Ελιά	Η άγρια ποικιλία
7	<i>Pinus brutia</i>	Πεύκη	
8	<i>Pistacia lentiscus</i>	Σχοινιά	
9	<i>Rhamnus oleoides</i>	Ακουμένη	
10	<i>Zizyphus lotus</i>	Παλλούρα	

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΗ ΖΩΝΗ 0-500m (ΘΕΡΜΟ-ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΖΩΝΗ)

A/A	ΒΟΤΑΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ	ΚΟΙΝΟ ΟΝΟΜΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1.	<i>Bosea cypria</i>	Ζουλατζιά	Σε ασβεστολιθικά εδάφη, ευρύτερη περιοχή Ακάμα μέχρι Λεμεσό
2.	<i>Ceratonia siliqua</i>	Χαρουπιά	
3.	<i>Crataegus azarolus</i>	Μοσφιλιά	
4.	<i>Cupressus sempervirens</i>	Κυπαρίσσι	
5.	<i>Ficus carica</i>	Συκιά	Σε υγρές θέσεις
6.	<i>Juniperus phoenicea</i>	Αόρατος	
7.	<i>Laurus nobilis</i>	Δάφνη	Σε υγρές θέσεις / πλούσια εδάφη
8.	<i>Morus alba</i>	Συκαμιά	Σε υγρές θέσεις / πλούσια εδάφη
9.	<i>Myrtus communis</i>	Μυρτιά	Σε υγρές θέσεις / πλούσια εδάφη
10.	<i>Olea europaea</i>	Αγριοελιά	
11.	<i>Pinus brutia</i>	Πεύκη	
12.	<i>Pistacia atlantica</i>	Τρέμιθος	Βαθιά εδάφη
13.	<i>Pistacia lentiscus</i>	Σχοινιά	
14.	<i>Pistacia terebinthus</i>	Αγριοτρεμιθιά	
15.	<i>Prunus spp.</i>	Μαραπελιές	Σε υγρές θέσεις / πλούσια εδάφη
16.	<i>Pyrus sp.</i>	Αρκάπης κ.ά.	Σε υγρές θέσεις / πλούσια εδάφη
17.	<i>Quercus coccifera</i>	Περνιά	
18.	<i>Quercus infectoria</i>	Δρυς	Βαθιά εδάφη
19.	<i>Styrax officinalis</i>	Στερατζιά	

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΗ ΖΩΝΗ 500-1000m (ΜΕΣΟ-ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΖΩΝΗ)

A/A	ΒΟΤΑΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ	ΚΟΙΝΟ ΟΝΟΜΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	<i>Acer obtusifolium</i>	Σφένδαμνος	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
2	<i>Alnus orientalis</i>	Σκλέδρος	Σε αλλουβιακές αποθέσεις ποταμών
3	<i>Arbutus andrachne</i>	Αντροκλιά	-1400m
4	<i>Cedrus brevifolia</i>	Κέδρος	Κυρίως στο Δάσος Πάφου
5	<i>Ceratonia siliqua</i>	Χαρουπιά	-800m
6	<i>Crataegus azarolus</i>	Μοσφιλιά	
7	<i>Crataegus monogyna</i>	Κοκκινομοσφιλιά	
8	<i>Cupressus sempervirens</i>	Κυπαρίσσι	
9	<i>Ficus carica</i>	Συκιά	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
10	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Αόρατος	>700m
11	<i>Laurus nobilis</i>	Δάφνη	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
12	<i>Morus alba</i>	Συκαμιά	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
13	<i>Myrtus communis</i>	Μυρτιά	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
14	<i>Pistacia atlantica</i>	Τρέμιθος	Σε βαθιά εδάφη
15	<i>Pistacia lentiscus</i>	Σχοινιά	-700m
16	<i>Pistacia terebinthus</i>	Αγριοτρεμιθιά	
17	<i>Platanus orientalis</i>	Πλάτανος	Σε αποθέσεις ποταμών
18	<i>Prunus spp.</i>	Μαραπελιές	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
19	<i>Pyrus sp.</i>	Αρκάπης κ.ά.	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
20	<i>Quercus alnifolia</i>	Λατζιά	Στα δάση Τροόδους, Αδελφοί και Μαχαιρά, πάνω από 700 μέτρα
21	<i>Quercus coccifera</i>	Περνιά	
22	<i>Quercus infectoria</i>	Δρυς	Σε βαθιά εδάφη
23	<i>Rhamnus oleoides</i>	Ακουμένη	

24	<i>Rhus coriaria</i>	Ρούδι	
25	<i>Styrax officinalis</i>	Στερατζιά	

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΗ ΖΩΝΗ 1000-1600m (ΜΕΣΟ-ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΥΠΕΡ-ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΖΩΝΗ)

A/A	ΒΟΤΑΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ	ΚΟΙΝΟ ΟΝΟΜΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	<i>Acer obtusifolium</i>	Σφένδαμνος	1200m – σε βαθιά εδάφη
2	<i>Alnus orientalis</i>		Σε αλλουβιακές αποθέσεις ποταμών
3	<i>Arbutus andrachne</i>	Αντροκλιά	Πάνω από 1400m υποφέρει από παγετούς
4	<i>Berberis cretica</i>	Βερβεριτζιά	
5	<i>Cedrus brevifolia</i>	Κέδρος	Κυρίως στο Δάσος Πάφου
6	<i>Ficus carica</i>	Αγριοσυκιά	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
7	<i>Juniperus excelsa</i>	Αόρατος Μαδαρής	Στο Δάσος Αδελφοί μόνο
8	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Αόρατος	-1500m
9	<i>Laurus nobilis</i>	Δάφνη	-1400m Σε υγρά / πλούσια εδάφη
10	<i>Morus alba</i>	Συκαμιά	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
11	<i>Myrtus communis</i>	Μυρτιά	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
12	<i>Pinus brutia</i>	Πεύκη	
13	<i>Pinus nigra</i>	Μαύρη πεύκη	
14	<i>Pistacia terebinthus</i>	Αγριοτρεμιθιά	
15	<i>Platanus orientalis</i>	Πλάτανος	Σε αλλουβιακές αποθέσεις ποταμών
16	<i>Prunus sp.</i>	Αγριομαραπελιά	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
17	<i>Pyrus spp.</i>	Αρκάπτης	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
18	<i>Quercus alnifolia</i>	Λατζιά	
19	<i>Rhamnus alaternus</i>	Χρυσοξυλιά	
20	<i>Rhus coriaria</i>	Ρούδι	
21	<i>Rosa spp.</i>	Αγριοτριανταφυλλιάς	

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΗ ΖΩΝΗ 1600-1952m (ΥΠΕΡΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΥΠΑΛΠΙΚΗ ΖΩΝΗ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ ΤΡΟΟΔΟΥΣ)

A/A	ΒΟΤΑΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ	ΚΟΙΝΟ ΟΝΟΜΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	<i>Berberis cretica</i>	Βερβεριτζιά	
2	<i>Cotoneaster nummularia</i>	Αγριοκυδωνιά	
3	<i>Juniperus foetidissima</i>	Αόρατος Τροόδους	
4	<i>Pinus nigra</i>	Μαύρη πεύκη	
5	<i>Prunus sp.</i>	Αγριομαραπελιά και αγριοκερασιά	Σε υγρά / πλούσια εδάφη
6	<i>Rosa canina & R. chionistrae</i>	Αγριοτριανταφυλλιάς	
7	<i>Sorbus aria subsp. cretica</i>	Αγριομηλιά	